

Het schrijverscollectief Wu Ming over zijn nieuwe roman

'Copyright is in niemands belang'

Het Italiaanse collectief Luther Blissett heeft zich een nieuwe vermomming aangemeten: Wu Ming. Het laat reële, bizarre en absurdistische facetten van de jaren vijftig herleven. „Als personen zijn wij onbelangrijk.”

Peter Drehmanns

De fotograaf is voor niets gekomen. Roberto Bui en Luca Di Meo, afgezanten van het Bolognese schrijverscollectief Wu Ming, weigeren hun gezicht prijs te geven aan de gevoelige plaat – hun anonimiteit moet gewaarborgd blijven. „Tegenover de media verkiezen we ondoorzichtig te zijn, maar voor het publiek zijn we volkomen transparant”, verklaart Wu Ming 1. „We treden graag op in openbare gelegenheden, bibliotheken, kleine boekhandels. En natuurlijk kan men via internet op allerlei mogelijke manieren met ons kennismaken.”

Mystificeren en provoceren, dat doen ze graag, de vijf heren die Wu Ming vormen. Eerder schreven ze onder de naam Luther Blissett de historische avonturenroman en politieke thriller *Q*, een kunstig geknoopt goblin van de zestiende eeuw, waar wederdopers, spionnen, inquisiteurs en anticonformistische boekdruckers figureren. Deze raadselachtige auteursnaam mobiliseerde het Italiaanse journaal, dat onder anderen Umberto Eco vermoedde achter dit literaire fenomeen en zelfs de 'echte' Luther Blissett opspoorde, een in de vergetelheid geraakte zwarte profvoetballer die ooit bij AC Milan speelde.

Zoals de anarchistische hoofdpersoon van *Q* met steeds weer een andere identiteit aan zijn vijanden weet te ontsnappen, zo lijken ook zijn scheppers verzot

te zijn op telkens nieuwe vermommingen. Nu heten ze dus Wu Ming, maar dat heeft ook praktische oorzaken: „Luther Blissett was een soort vijfjarenplan, waarbij verschillende projecten en veel meer personen een rol speelden”, aldus Wu Ming. „Eén van die projecten, het laatste feitelijk, was het schrijven van de roman *Q*. Degenen die dat hebben gedaan, wilden een nieuw boek schrijven en dat is *54* geworden. Hoewel onze uitgeverij het commerciële zelfmoord vond om van naam te veranderen, waren we toch genoodzaakt dit te doen. Veel personen, die bij Luther Blissett betrokken waren geweest, zouden er immers problemen mee hebben gehad als we opnieuw onder die naam waren verdergegaan. Het werd dus Wu Ming – daarmee ondertekenen dissidenten in China hun geschriften als ze anoniem willen blijven. En daarmee benadrukken wij dat we als personen niet belangrijk zijn; het enige dat telt is wat we doen. We zijn tegen sterrendom.”

Web

Met *54* levert het schrijverscollectief opnieuw een vuistdikke roman af waarin op spannende en onderhoudende wijze een tijdsbeeld wordt geschetst, ditmaal de naoorlogse periode (in het bijzonder het jaar 1954) van een Italië waar de christen-democraten dankzij Amerikaans geld in het zadel zijn geholpen en de communistische verzetsstrijders hun wonden likken. Talrijke verhaallijnen worden tot een indrukwekkend web gesponnen waarin postduiven, renpaarden, spionnen, smokkelaars, gangsters, ex-partizanen, revolutionairen, acteurs, 'beeldschone' vrouwen, dandy's, malafide artsen en een Vietnamese operettekeizer rondkruipten.

Een opmerkelijke rol is er ook voor een kapot Amerikaans televisietoestel, de Mc Guffin Electric Deluxe, die mokkende monologen afsteekt terwijl hij

van de ene naar de andere eigenaar reist en ook nog eens gezocht wordt door de maffioso Steve Cement, die een paar kilootjes heroïne in hem verstopt blijkt te hebben.

De odyssee van het televisietoestel, maar ook de geraffineerde mengeling van persoonlijke en publieke gebeurtenissen tegen de achtergrond van de Koude Oorlog, doen sterk denken aan *Underworld*, het magnum opus van de Amerikaanse schrijver Don DeLillo. In dat boek staat het jaar 1951 centraal en in plaats van een televisietoestel is het een honkbal die steeds van eigenaar veran-

dert. De vertegenwoordigers van Wu Ming verzekeren echter dat ze tijdens het schrijven van *54* nog niet afwisten van het bestaan van *Underworld*. „Een boek dat wél fundamenteel voor ons is geweest, en dan met name bij het schrijven van *Q*, is *American Tabloid* van James Ellroy. Je zou kunnen zeggen dat we daar de structuur van hebben gekloond. Tijdens de vele brainstormsessies die wij als collectief houden, passeren er talloze flarden van politiek en cultureel gedachtegoed, verwijzingen van allerlei aard, citaten uit zowel de literatuur als de film. Dat verwerken we allemaal, we samplen dat materiaal. Behalve dat we voor *54* honderden kranten en documenten uit die periode hebben doorgespit, hebben we ons ook laten bezielen door bepaalde films uit die tijd, Italiaanse komedies met Alberto Sordi en Vittorio Gassman, en de Amerikaanse *screwball comedies*, waarin vooral Cary Grant zo schitterde. Daarnaast zijn de films van Kurosawa, Peckinpah en Sergio Leone invloedrijk geweest.”

Ook in *54* schittert Cary Grant. Deze Britse acteur, die sokken droeg 'die het lef niet hadden op de enkels te zakken' en handen had 'die elke vrouw ter wereld onder haar rokken zou willen voelen', wordt in de roman van Wu Ming er incognito op uitgestuurd om voor de Britse geheime dienst de al even stijlvolle maarschalk Tito te ontmoeten. Als zoon van een proletariër en eerste free-

lance acteur in Hollywood weerspiegelt hij een cruciaal thema van *54*, namelijk het streven naar onafhankelijkheid, het construeren van je eigen lotsbestemming.

Wu Ming: „Grant was een bijzonder boeiende persoonlijkheid. We ontdekten dat hij een curieus en onevenwichtig

mens was, op het schizofrene af. Zoiets is natuurlijk kostbaar materiaal voor een schrijver. Daarnaast stond hij bekend als een *maestro di stile*, de volmaakte belichaming van het begrip 'stijl', iets wat door iedereen als zodanig werd erkend, door zowel de elite als de arbeiders. In een periode van hevige polarisatie, de jaren vijftig, was zoiets ronduit uniek. Vooral in Italië, waar zulke enorme spanningen heersten, tussen rechts en links, tussen Noord en Zuid, tussen de katholieken en de communisten. Maar allemaal zagen ze Cary Grant als rolmodel.

„Onze roman is in grote mate een verhaal over waardigheid, over decorum.

INTERVIEW

Stijl hebben betekent voor ons proberen je te gedragen op de best mogelijke manier, laten zien dat je overal tegen opgewassen bent.” Behalve een roman over waardigheid en eigenzinnigheid is 54 bovenal een *comedy of errors* met schietpartijen, politieke kroegpraatjes, clan-

destiene liefdes, drugshandel en gokpraktijken. „Er zit een sterk element van divertissement in deze roman, meer dan bij *Q*. Daarnaast is het een roman die meerstemmigheid celebreert. Wij willen de geschiedenis laten zien door middel van de wisselwerking tussen anonieme personages en historische figuren en gebeurtenissen. In 1954 vond die wisselwerking in geconcentreerde mate plaats, hoewel het in de geschiedenis-

boeken niet bekendstaat als cruciaal jaar, want dat is 1956. Maar 1954 is bijvoorbeeld wel het jaar waarin de televisie werd geïntroduceerd in Italië.”

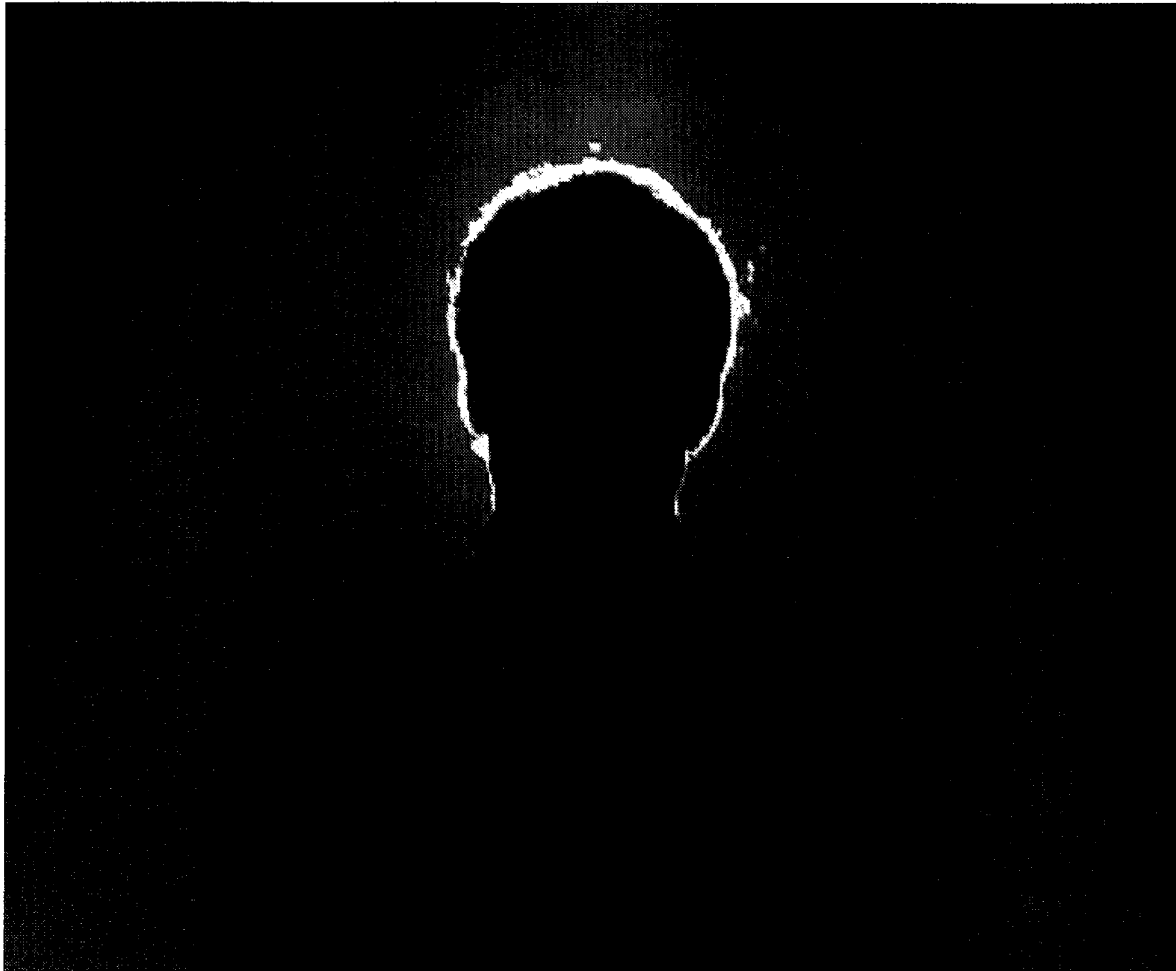
Naadloos

Zo kleurrijk als *Q* en 54 zijn, zo kleurloos zien twee van hun scheppers eruit: mannetjes van middelbare leeftijd, tamelijk sjofel gekleed. Hoffelijk staan ze je te woord en hun antwoorden gaan naadloos in elkaar over. Het wekt geen verwondering als ze zeggen dat de samenwerking tussen de vijf leden van Wu Ming bijzonder soepel verloopt. „We schrijven alle vijf en alle vijf doen we onderzoek. Voordat we beginnen maken we een soort plattegrond. Elk hoofdstuk heeft een vaste plek op die plattegrond. We herlezen en corrigeren elkaars werk voortdurend, en vervolgens slaan we

weer aan het herschrijven. Zo ontstaat er een eenheid van stijl. Bovendien is het belangrijk dat niemand zich in een bepaald onderwerp specialiseert, want dan is het veel moeilijker om de verschillende onderdelen van het verhaal aan elkaar te schakelen.”

Minstens zo opmerkelijk als de werkwijze en de identiteit van Wu Ming is de opvatting van dit collectief over copyright. Zoals ook op hun website valt na te lezen zijn zij de mening toegedaan dat copyright een achterhaald instrument is dat 'de ontwikkeling van het cognitieve kapitaal beperkt'. Hun boeken mogen dan ook gedownload of gekopieerd worden, mits er geen commerciële doeleinden nagestreefd worden. „Copyright is uiteindelijk in niemands belang, niet in dat van de lezer maar ook niet in dat van de schrijver en de uitgever. Wij bieden lezers verschillende opties zonder dat het ons economisch schaadt. Het is juist eerder zo dat we meer boeken verkopen doordat mensen de mogelijkheid hebben van ons werk te proeven op internet.”

Wu Ming: 54. Uit het Italiaans vertaald door Etta Maris. Vassallucci, 620 blz. € 27,50

Videostill; *Imitation of life, Part VI (08/2001)*, van Gijs Müller Uit 'Commitment', 2002. Met dank aan het Fonds BKVB, Amsterdam